

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Rolnik upraw polowych **(611104)**



Rolnicy upraw polowych

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Rolnik upraw polowych (611104)

Rolnicy upraw polowych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Rolnik upraw polowych (611104)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [581]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <https://pixabay.com/pl/gleby-sprz%C4%99t-do-uprawy-rol-rolnik-386749> [dostęp: 10.07.2018].



Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ..	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie upraw polowych	10
3.3. Kompetencje społeczne.....	12
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	12
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	14
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	16
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Rolnik upraw polowych 611104

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Rolnik.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 6111 Field crop and vegetable growers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie PO KL (2011–2013) „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Marek Reducha – indywidualne gospodarstwo rolne, Kamienna Nowa.
- Zygmunt Żabicki – indywidualne gospodarstwo ekologiczne, Jędrzejów.
- Anna Jawor-Joniewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Urszula Jeruszka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Barbara Sajkiewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Zdzisław Czajka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Maciej Gruza – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Recenzenci:

- Marcin Mirosław – indywidualne gospodarstwo rolne, Cyganówka.
- Magdalena Rydzowska-Dolatowska – indywidualne gospodarstwo rolne, Żmijewo-Kuce.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Krzysztof Skierkowski – Grupa Producentów Rolnych Marpol, Iława.
- Dariusz Fularski – Związek Pszczelarski Koło w Sandomierzu, Sandomierz.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Rolnik upraw¹³ polowych prowadzi produkcję roślinną na gruntach ornych oraz użytkach zielonych.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Rolnik upraw polowych prowadzi produkcję roślinną w warunkach polowych. Osoba wykonująca ten zawód uprawia rośliny, z których pozyskiwane są produkty spożywcze lub surowce służące do ich wytwarzania. Praca rolnika skupia się przede wszystkim wokół zapewnienia odpowiednich warunków dla uprawy poszczególnych gatunków roślin (zbóż, warzyw, ziół itp.) i ciągłym nadzorowaniu ich poprawnego wzrostu. W czasie zależnym od charakterystyki danej rośliny rolnik zbiera plony prowadzonej uprawy i magazynuje je w odpowiednich warunkach. Rolnik upraw polowych, o ile pozwalają mu na to warunki sprzętowe i lokalowe, zajmuje się także przetwórstwem pozyskanych roślin.

Praca rolnika upraw polowych wymaga umiejętności planowania i wykonywania zadań związanych z uprawą roli. Celem pracy rolnika upraw polowych jest osiągnięcie najwyższych plonów uprawianych roślin, przy jednoczesnym zachowaniu jakości produkcji i przestrzeganiu zasad ochrony środowiska oraz maksymalizacja zysku ze sprzedaży uprawianych roślin i powstałych z nich surowców oraz produktów. Wykonując zadania zawodowe, rolnik upraw polowych prowadzi i obsługuje pojazdy, maszyny i narzędzia rolnicze do uprawiania gleby, nawożenia, sadzenia, siewu, pielęgnowania, ochrony roślin, zbierania i przechowywania plonów. Ponadto do jego zadań należy: wyrównywanie pól¹⁰ pod uprawy, bronowanie, oranie, roztrzaskanie obornika, sadzenie i sianie, nawadnianie, nawożenie, obsługiwanie sprzętu (traktorów oraz innych maszyn i urządzeń rolniczych), przygotowywanie preparatów ochrony roślin, opryskiwanie, koszenie, zbieranie i wykopywanie plonów, belowanie¹ siana, ładowanie, transportowanie i rozładowywanie materiału siewnego, nawozów, słomy i plonów, ustawianie i konserwowanie maszyn rolniczych.

W celu ochrony uprawianych roślin rolnik upraw polowych stosuje preparaty chemiczne. Sporządza mieszaniny użytkowe cieczy roboczych, oblicza dawki oprysków polowych oraz kalibruje opryskiwacz i wykonuje opryski z użyciem preparatów: grzybobójczych, chwastobójczych, owadobójczych, stymulujących, dosuszających, skracających, nawożących mikro- i makroelementami oraz zaszczipiających kulturami bakterii. Ponadto osoba wykonująca ten zawód transportuje zebrane plody rolne⁹, wyładowuje zbiory do magazynu lub suszarni. Rolnik upraw polowych zajmuje się sprzęganiem, ustawianiem, kalibracją, programowaniem, konserwacją i naprawą maszyn. Zestawia ciągniki z maszynami rolniczymi (agregatuje), naprawia je i konserwuje.

Sposoby wykonywania pracy

Osoba pracująca w zawodzie **rolnik upraw polowych** wykonuje pracę polegającą na:

- dobieraniu zabiegów uprawowych do wybranej rośliny, w tym metod zapobiegania i zwalczania chorób, szkodników i chwastów⁴,
- wykonywaniu zabiegów uprawowych zgodnie ze stosowaną technologią upraw,
- planowaniu i obliczaniu odpowiedniej ilości i jakości materiału siewnego oraz nawozów do planowanych upraw,

- planowaniu zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem czynników meteorologicznych wpływających na plonowanie roślin uprawnych,
- wykonywaniu siewu i nawożenia mineralnego i organicznego,
- dobieraniu narzędzi uprawowych w zależności od rodzaju gleby i technologii uprawy danej rośliny,
- obsługiwaniu sprzętu i maszyn rolniczych stosowanych w pracach polowych,
- nastawianiu (regulowaniu) maszyn rolniczych,
- zbieraniu i przechowywaniu plonów,
- prowadzeniu dokumentacji upraw polowych,
- organizowaniu stanowiska pracy, w tym przestrzeganiu zasad BHP, ergonomii, ochrony przeciwpożarowej oraz stosowaniu przepisów prawa dotyczących ochrony środowiska.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Miejsmem pracy **rolnika upraw polowych** są grunty orne przeznaczone pod uprawy polowe. Rolnik upraw polowych może być zatrudniany w przedsiębiorstwach produkcji rolniczej lub prowadzić własne gospodarstwo rolne.

Szybkie tempo i długie godziny pracy podczas spiętrzenia prac polowych oraz uciążliwe warunki (hałas, zmienne warunki atmosferyczne, zapylenie itd.) mogą powodować zmęczenie. Jest to ciężka praca fizyczna, która wymusza posiadanie odpowiednich warunków fizycznych i zdrowotnych. Z uwagi na konieczność wykorzystywania specjalistycznego sprzętu rolniczego, do wykonywania zawodu konieczna jest też umiejętność obsługi zaawansowanych technologicznie urządzeń i maszyn rolniczych, wspomagających pracownika w wykonywaniu jego obowiązków.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Rolnik upraw polowych w procesie realizacji zadań zawodowych posługuje się maszynami oraz sprzętem rolniczym w zależności od specyfikacji prowadzonych upraw roślinnych i technologii ich pielęgnacji, tj. zbóż, roślin oleistych, roślin okopowych¹¹ (przemysłowych i pastewnych), roślin strączkowych, pastewnych, kukurydzy, ziół itp.

Rolnik upraw polowych zajmuje się użytkowaniem i obsługą maszyn i narzędzi służących do uprawy, pielęgnacji oraz zbioru plonów, takich jak:

- kombajn,
- traktor,
- kultywator⁷,
- brona³ talerzowa,
- brona zębata zwykła,
- siewnik,
- ładowarka,
- roztrzaskacz nawozu,
- rozrzutnik obornika,
- kosiarka,
- sadzarka,

- sieczkarnia¹²,
- pług wieloskibowy,
- opryskiwacz,
- przyczepa,
- ciężarówka,
- przenośniki,
- prasa do belowania,
- kosa,
- widły,
- grabie,
- łopata itd.

W związku z postępowaniem technologicznym maszyny takie, jak snopowiązałka i wóz konny praktycznie wyszły z użycia. Sporadycznie są wykorzystywane w małych gospodarstwach na terenach górskich.

Organizacja pracy

Specyfika pracy **rolnika upraw polowych** powoduje, że nie można określić typowych godzin pracy w tym zawodzie. Praca może być w zasadzie wykonywana w różnych porach dnia i nocy przez całą dobę, 7 dni w tygodniu, bowiem niejednokrotnie rolnik upraw polowych zajmuje się także hodowlą zwierząt, co może wymagać wykonywania pracy w nocy.

Rolnik upraw polowych nie ma tzw. okresu urlopowego, w szczególności w letnich miesiącach pracuje przy żniwach i jest to dla niego okres wyczerpanej pracy. Prace polowe mają charakter sezonowy (wiosna, lato, jesień) i są wykonywane samodzielnie lub w zespole. Obecnie na wsi jest już coraz więcej ciągników wyposażonych w szczelną i komfortową kabinę z klimatyzacją, co wpływa na znaczne podniesienie komfortu pracy i mniejsze zmęczenie.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Rolnicy upraw polowych są narażeni na liczne wypadki: mogą ulec urazom na skutek poślizgnięcia, upadku, wpadnięcia pod i na różne maszyny rolnicze na polu lub w obejściu gospodarskim, zwłaszcza gdy zabudowania i podwórza gospodarskie są nieuporządkowane i słabo oświetlone. Istnieje także ryzyko ciężkich urazów (zgniecenie, amputacja kończyn) w czasie wykonywania różnych czynności za pomocą sprzętu zmechanizowanego. Rolnicy upraw polowych mogą ulec zatruciu podczas pracy ze środkami ochrony roślin i innymi preparatami chemicznymi stosowanymi w rolnictwie. Zagrożeniem dla zdrowia rolników upraw polowych są również duże ilości pyłów organicznych występujących w gospodarstwach rolnych. Ponadto w przypadku dostania się pod strumień spadającego ziarna osoby wykonujące ten zawód mogą ulec uduszeniu w silosach, elewatorach, magazynach lub przyczepach zbożowych.

Praca w gospodarstwie rolnym wymaga przenoszenia ciężkich ładunków o dużej objętości, często wykonywana jest w wymuszonej pozycji ciała i wymaga wykonywania powtarzalnych czynności. Może to być przyczyną urazów oraz bólów pleców, ramion i rąk. Podczas pracy z nawozami lub w silosach rolnicy upraw polowych mogą być narażeni na wydzielanie niebezpiecznych gazów, a duża ilość pyłu organicznego w gospodarstwach rolnych może powodować poważne problemy zdrowotne. Ze względu na możliwość wypadków rolnik musi bezwzględnie przestrzegać przepisów i zasad BHP, ochrony przeciwpożarowej, ergonomii i ochrony środowiska.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **rolnik upraw polowych** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- wysoka ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu sercowo-naczyniowego,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu mięśniowo-szkieletowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność zmysłu dotyku,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- widzenie o zmroku,
- spostrzegawczość,
- zmysł równowagi,
- czucie dotykowe,
- zręczność rąk;

w kategorii sprawności i zdolności

- koncentracja i podzielność uwagi,
- zdolność do podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- rozumowanie logiczne,
- zdolność do współdziałania w zespole,
- uzdolnienia techniczne,
- gotowość do pracy w szybkim tempie,
- łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą;

w kategorii cech osobowościowych

- wytrzymałość na długotrwały wysiłek,
- wytrwałość i cierpliwość,
- niezależność,
- gotowość do pracy w nieprzyjaznych warunkach środowiskowych,
- samodzielność,
- wychodzenie z własną inicjatywą,
- systematyczność,
- wysoki stopień odpowiedzialności.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Rolnik upraw polowych to zawód zaliczany do ciężkich prac fizycznych, w związku z tym do pracy w tym zawodzie wymagana jest dobra kondycja fizyczna i sprawność zarówno kończyn górnych, jak i dolnych.

Przeciwwskazaniem do pracy w zawodzie rolnik upraw polowych jest niska sprawność motoryczna, dysfunkcja kończyn górnych, dolnych, wady wzroku niepoddające się korekcji, choroby układu oddechowego i skłonność do alergii wywołanych przez czynniki występujące w środowisku pracy. Osoba niepełnosprawna fizycznie mogłaby spotkać się z wieloma trudnościami, które niekiedy uniemożliwiłyby prawidłowe wykonywanie zadań w tym zawodzie.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do wykonywania zawodu **rolnik upraw polowych** preferowane jest ukończenie branżowej szkoły I stopnia (dawniej zasadnicza szkoła zawodowa) o profilu rolniczym.

Pracę w zawodzie rolnik upraw polowych może wykonywać również osoba, która:

- została przyuczona do zawodu,
- uzyskała doświadczenie w trakcie wykonywania pracy.

W zawodzie mogą pracować także osoby z wykształceniem średnim technicznym lub wyższym po kierunkach związanych z rolnictwem.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Do wykonywania zawodu **rolnik upraw polowych** nie są wymagane tytuły zawodowe, kwalifikacje czy uprawnienia zawodowe.

Podjęcie pracy w zawodzie rolnik upraw polowych ułatwia posiadanie:

- świadectwa/dyplomu potwierdzającego kwalifikacje wyodrębnione w zawodach pokrewnych (szkolnych): RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej (w zawodzie rolnik) oraz RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej (w zawodzie technik rolnik), uzyskane po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez okręgowe komisje egzaminacyjne,
- suplementu Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanego na prośbę zainteresowanego przez okręgowe komisje egzaminacyjne,
- udokumentowanego doświadczenia zawodowego w dziedzinie rolnictwa, potwierdzającego umiejętności praktyczne w zakresie obsługi maszyn i narzędzi rolniczych.

W zależności od wykonywanych zadań, w zawodzie rolnik upraw polowych wymagane może być posiadanie uprawnień zawodowych, takich jak:

- prawo jazdy kategorii T, zezwalające na kierowanie: ciągnikiem rolniczym lub pojazdem wolnobieżnym, zespołem pojazdów złożonym z ciągnika rolniczego z przyczepą (przyczepami) lub pojazdem wolnobieżnym z przyczepą (przyczepami) oraz pojazdami określonymi dla prawa jazdy kategorii AM (motorowerem i czterokołowcem lekkim),
- prawo jazdy kategorii B+E, uprawniające do kierowania pojazdem samochodowym o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony wraz z przyczepą oraz ciągnikiem rolniczym wraz z dwoma przyczepami,
- zaświadczenie o ukończeniu kursów stosowania środków ochrony roślin.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zawodzie **rolnik upraw polowych** nie ma typowej ścieżki awansu zawodowego. Możliwości rozwoju zawodowego wiążą się uzupełnianiem kwalifikacji i rozszerzaniem zakresu prowadzonej działalności. Rolnik upraw polowych może:

- doskonalić swoje umiejętności, uczestnicząc w szkoleniach organizowanych przez stowarzyszenia i inne organizacje branżowe, przez producentów maszyn i narzędzi rolniczych, producentów nasion i środków ochrony roślin lub w wyspecjalizowanych ośrodkach szkoleniowych,
- jeżeli posiada wykształcenie średnie i zdany egzamin maturalny, dalej kształcić się na studiach wyższych lub podyplomowych na kierunkach związanych z rolnictwem,
- rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez kształcenie/szkolenie w zawodach pokrewnych.

Ponadto dla rozwoju zawodowego rolnika upraw polowych istotne znaczenie ma wiedza przekazywana z pokolenia na pokolenie, która jest wzbogacana o nowoczesne sposoby uprawy.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **rolnik upraw polowych** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej i pozaformalnej.

Możliwe jest potwierdzenie kompetencji przydatnych do wykonywania zawodu rolnik upraw polowych po przystąpieniu do i zdaniu egzaminu (przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną) dla kwalifikacji:

- RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej (w zawodzie rolnik),
- RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej (w zawodzie technik rolnik od roku szkolnego 2020/2021).

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **rolnik upraw polowych** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik rolnik ^s	314207
Technik agrobiznesu ^s	331402
Producent żywności ekologicznej	611402
Rolnik upraw mieszanych	611403
Rolnik ^s	613003

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **rolnik upraw polowych** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Organizowanie gospodarstwa rolnego oraz prowadzenie dokumentacji upraw polowych.
- Z2 Planowanie i obliczanie odpowiedniej ilości i jakości materiału siewnego i nawozów do planowanych upraw.
- Z3 Planowanie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem czynników meteorologicznych wpływających na plonowanie roślin uprawnych.
- Z4 Dobieranie zabiegów uprawowych do wybranej rośliny, w tym metod zapobiegania i zwalczania chorób, szkodników i chwastów.

- Z5 Dobieranie i obsługiwanie narzędzi uprawowych dostosowanych do rodzaju gleby i technologii uprawy danej rośliny oraz wykonywanie zabiegów uprawowych zgodnie z technologią.
- Z6 Wykonywanie siewu i nawożenia mineralnego i organicznego.
- Z7 Zbieranie i składowanie plonów.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie upraw polowych

Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie upraw polowych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z7, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Organizowanie gospodarstwa rolnego oraz prowadzenie dokumentacji upraw polowych.	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady i przepisy dotyczące ergonomii i ochrony środowiska, BHP oraz ochrony przeciwpożarowej w zakresie produkcji roślinnej i prac polowych; - Zasady prowadzenia produkcji roślinnej i wykonywania prac polowych; - Zasady przeprowadzania <u>bonitacji</u>² gruntów; - Zasady prowadzenia dokumentacji rolniczej.	- Przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony przeciwpożarowej, ergonomii i ochrony środowiska w zakresie planowania produkcji roślinnej i prac polowych; - Zapobiegać zagrożeniom dla zdrowia i życia człowieka oraz środowiska związanym z wykonywaniem zadań zawodowych przy uprawach polowych; - Przeprowadzić bonitację gruntów; - Dokumentować uprawy polowe zgodnie z wymogami Unii Europejskiej.
Z2 Planowanie i obliczanie odpowiedniej ilości i jakości materiału siewnego i nawozów do planowanych upraw	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Podstawy technologii uprawy roli, w tym zabiegi uprawowe; - Zasady ochrony roślin; - Zasady nawożenia organicznego i mineralnego.	- Planować zabiegi agrotechniczne na podstawie objawów niedoboru lub nadmiaru składników mineralnych na roślinach; - Opracowywać <u>plodozmiany</u>⁸, <u>zmianowanie</u>¹⁴ oraz technologie produkcji roślin; - Dobierać odpowiednią ilość materiału siewnego i nawozów.
Z3 Planowanie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem czynników meteorologicznych wpływających na plonowanie roślin uprawnych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Wpływ czynników meteorologicznych na agrotechnikę; - Zmianowanie, rodzaje plodozmianów; - Zasady prowadzenia zabiegów agrotechnicznych.	- Analizować i przewidywać wysokość plonów; - Planować działania agrotechniczne; - Dostosowywać plany działań agrotechnicznych do warunków meteorologicznych.

Z4 Dobieranie zabiegów uprawowych do wybranej rośliny, w tym metod zapobiegania i zwalczania chorób, szkodników i chwastów	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Skład i właściwości gleby; <u>Klasy bonitacyjne gleb⁵ i kompleksy przydatności rolniczej⁶</u>; - Zasady ochrony gleb; - Choroby i szkodniki roślin uprawnych.	- Określać obsadę roślin w zależności od wartości materiału siewnego; - Dobierać rośliny do warunków klimatyczno-glebowych gospodarstwa; - Prowadzić działania ukierunkowane na zapobieganie i zwalczanie chorób uprawianych roślin, szkodników i chwastów.
Z5 Dobieranie i obsługiwanie narzędzi uprawowych dostosowanych do rodzaju gleby i technologii uprawy danej rośliny oraz wykonywanie zabiegów uprawowych zgodnie z technologią	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady mechanizacji uprawy roli i roślin; - Technologie produkcji roślin zbożowych, okopowych, przemysłowych i pastewnych; - Zasady agregatowania narzędzi i urządzeń uprawowych z ciągnikiem rolniczym; - Podstawy budowy i zasady działania maszyn i urządzeń w uprawach polowych.	- Dobierać i regulować maszyny i narzędzia uprawowe w zależności od rodzaju gleby i technologii uprawy danej rośliny; - Stosować zasady agregatowania narzędzi i urządzeń uprawowych z ciągnikiem rolniczym; - Prowadzić zabiegi uprawowe (orka, zabiegi doprawiające rolę: włókowanie, bronowanie, kultywatorowanie, głęboszowanie, wałowanie, zabiegi wykonywane narzędziami aktywnymi); - Stosować różne metody ochrony i konserwacji maszyn i urządzeń przed korozją.
Z6 Wykonywanie siewu i nawożenia mineralnego i organicznego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady mechanizacji siewu, sadzenia i zbioru; - Zasady mechanizacji nawożenia; - Zasady mechanizacji ochrony roślin.	- Dobierać maszyny i narzędzia do nawożenia i ochrony roślin; - Regulować maszyny i narzędzia do nawożenia i ochrony roślin - Podejmować działania służące nawożeniu i ochronie roślin.
Z7 Zbieranie i składowanie plonów	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Przepisy i zasady przechowywania plonów; - Przepisy i zasady składowania produktów pochodzenia roślinnego; - Zagrożenia związane z nieprawidłowym zbieraniem i składowaniem plonów.	- Zbierać i przechowywać plony; - Przechowywać produkty pochodzenia roślinnego; - Kontrolować warunki przechowywania produktów pochodzenia roślinnego i podejmować działania naprawcze w sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości.

3.3. Kompetencje społeczne

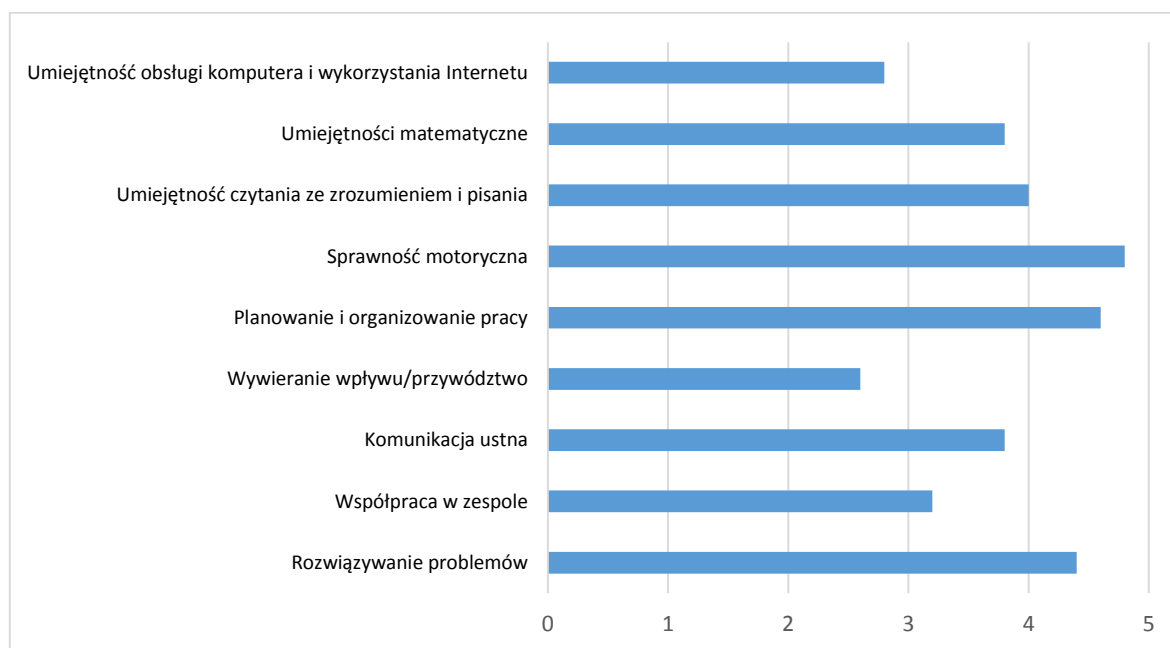
Pracownik w zawodzie **rolnik upraw polowych** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za planowanie i prowadzenie produkcji roślinnej i prac polowych.
- Dostosowywania własnego zachowania do zmiennych okoliczności pracy w warunkach polowych.
- Poznawania nowych rozwiązań w zakresie produkcji roślinnej.
- Zarządzania czasem, szczególnie w okresie wzmożonych prac polowych w okresie letnim, polegającego na planowaniu i organizowaniu pracy, koncentracji i efektywności działań.
- Podejmowania współpracy w zakresie prac polowych w zorganizowanych warunkach środowiska pracy.
- Oceniania wpływu swoich działań na prace polowe i ponoszenia za nie odpowiedzialności.
- Podnoszenia kompetencji zawodowych z uwzględnieniem nowych rozwiązań w branży rolniczej.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego wagę kompetencji kluczowych dla zawodu **rolnik upraw polowych**.



Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **rolnik upraw polowych**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **rolnik upraw polowych** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Rolnicy upraw polowych zatrudniani są na polach uprawnych, plantacjach i innych gruntach ornych należących do dużych przedsiębiorstw rolniczych.

Pracodawcy zwracają szczególną uwagę na praktyczne doświadczenie osób zainteresowanych pracą w tym zawodzie, choć w większości przypadków rolnik upraw polowych jest pracownikiem samodzielnym, zajmującym się uprawą własnego gruntu i zbywającym plony dostępnymi sobie kanałami dystrybucji.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/zawody-deficytowe-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzawodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>**Europejski portal mobilności zawodowej EURES:**<https://eures.praca.gov.pl><https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>**4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu****Kształcenie**

Obecnie (w 2018 roku) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **rolnik upraw polowych**.

Osoba zainteresowana podjęciem pracy w tym zawodzie może ukończyć:

- branżową szkołę I stopnia w zawodzie pokrewnym rolnik,
- branżową szkołę II stopnia lub technikum w zawodzie pokrewnym technik rolnik,
- kwalifikacyjny kurs zawodowy ww. zawodach w zakresie kwalifikacji: RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej oraz RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej, które oferują:
 - publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
 - niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
 - publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
 - instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
 - Ośrodki Doradztwa Rolniczego,
 - podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kompetencje właściwe dla ww. kwalifikacji potwierdzają Okręgowe Komisje Egzaminacyjne, po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu (również przeprowadzanego w trybie eksternistycznym).

Szkolenie

Rolnik upraw polowych może korzystać z dostępnych na rynku usług szkoleniowych oraz kursów organizowanych przez instytucje szkoleniowe, producentów i dystrybutorów środków chemicznych lub instytucji szkolących z zakresu obsługi specjalistycznych maszyn rolniczych.

Z reguły organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami. Rolnik może też szkolić się samodzielnie, korzystając ze specjalistycznej literatury, czasopism branżowych oraz otwartych zasobów edukacyjnych udostępnianych w sieci internet.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Szkolnictwo wyższe:www.wyberzstudia.nauka.gov.pl**Szkolnictwo zawodowe:**<https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe><http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod><http://www.zrp.pl>**Szkolenia zawodowe:**Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>**4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów**

Zarobki **rolnika upraw polowych** są trudne do precyzyjnego oszacowania, ponieważ są ściśle uzależnione od urodzaju w danym sezonie oraz ceny oferowanej za płody rolne w chwili sprzedaży.

Znaczenie w tym przypadku ma także wielkość gospodarstwa, rodzaj produkcji oraz miejsce zbytu i jakość oferowanych produktów. Zarobki w małych gospodarstwach pozbawionych nowoczesnego wyposażenia technicznego mogą utrzymywać się na poziomie nawet poniżej wynagrodzenia minimalnego. Nie brakuje jednak gospodarstw rolnych pozwalających rolnikowi upraw polowych na wypracowanie dochodu netto (po pokryciu kosztów prowadzonych upraw) w przedziale od 3000 zł do 5000 zł miesięcznie, a także wyższego.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

Pomimo bardzo wysokich wymagań zdrowotnych w zawodzie **rolnik upraw polowych** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie pod względem technicznym i organizacyjnym warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z niewielkimi dysfunkcjami kończyn dolnych (05-R) umożliwiającymi swobodne wykonywanie zadań zawodowych,
- z dysfunkcjami narządu wzroku (04-O), o ile pole widzenia pozostaje prawidłowe lub nieznacznie ograniczone, pracownik prawidłowo rozróżnia barwy, a inne ewentualne wady wzroku są skorygowane odpowiednimi szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z dysfunkcjami narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że są skorygowane za pomocą aparatów słuchowych w stopniu umożliwiającym komunikację werbalną,
- chore na epilepsję (06-E), pod warunkiem, że napady padaczkowe występują sporadycznie, są sygnalizowane przez aurę, występują głównie wieczorem lub w nocy, nie powodują zbyt dużego zmęczenia i stosunkowo szybko następuje regeneracja sił po ich wystąpieniu, a przebieg choroby nie prowadzi do charakteropatii padaczkowej. Osoby chorujące na padaczkę mogą wykonywać zawód warunkowo, po racjonalnym ograniczeniu zakresu zadań do sytuacji, w których jest

możliwy stały dozór i ewentualna szybka pomoc, a stanowisko pracy nie stwarza potencjalnych zagrożeń w razie emisji choroby.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 30.06.2018 r.

- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 50, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 633, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149).
- Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2138, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2134, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Świętochowski B., Jabłoński B., Krężel R., Radomska M.: Ogólna uprawa roli i roślin. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1996.
- Zboża – ochrona i prowadzenie łanu. Polskie Wydawnictwa Rolnicze Sp. z o.o., Poznań 2014.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018 r.]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Informacje praktyczne dotyczące upraw polowych: <https://www.agropolska.pl/uprawa>
- Informacje praktyczne dotyczące upraw: <https://www.agrofakt.pl/kategoria/uprawy>
- Informacje praktyczne dotyczące zawodu i wynagrodzeń rolnika upraw polowych: https://www.zawodowe.com/kategorie/pozostale/rolnik/opis_i_zarobki
- Informacje praktyczne dotyczące zawodu rolnika upraw polowych: <http://www.studia.net/zawody/7437-rolnik>
- Informacje praktyczne dotyczące zawodu: https://www.praca.pl/poradniki/lista-stanowisk/rolnictwo-ochrona-srodowiska/rolnik_pr-1114.html
- Informacje praktyczne dotyczące zawodu: https://www.zawodowe.com/kategorie/pozostale/rolnik/jak_zostac
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie rolnik: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/613003.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik rolnik: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/314207.pdf
- Portal Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa: <http://www.arimr.gov.pl>
- Portal Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego: <http://archiwum.ciop.pl/10946.html>
- Portal dotyczący rolnictwa: <https://www.ppr.pl/technika/maszyny>
- Portal rolniczy: <https://www.gospodarz.pl/aktualnosci/artykuly-porady-analizy.html>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wykaz Ośrodków Doradztwa Rolniczego: <https://www.cdr.gov.pl/informacje-branzowe/osrodki-doradztwa-rolniczego>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.

Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.

Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Belowanie	Prasowanie podebranego siana i wiązanie go w bele za pomocą narzędzi ręcznych lub za pomocą prasy do belowania.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
2	Bonitacja	Ocena jakości gleb pod względem ich wartości użytkowej, uwzględniająca żyzność gleby, stosunki wodne w glebie, stopień kultury gleby. Przy bonitacji uwzględnia się następujące kryteria: cechy morfologiczne i fizyczne gleb (położenie w terenie, miąższość poziomu próchniczego, strukturę, przepuszczalność podłoża, stosunki wilgotnościowe), właściwości chemiczne (odczyn pH, skład chemiczny, zawartość węglanów w profilu glebowym) oraz wysokość nad poziomem morza.	https://www.ekologia.pl/wiedza/slovniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/bonitacja-gleb [dostęp: 10.07.2018]
3	Brona	Narzędzie rolnicze przeznaczone do płytkiej uprawy roli.	https://sjp.pwn.pl/szukaj/brona.html [dostęp: 10.07.2018]
4	Chwast	Roślina niepożądana w uprawach polowych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
5	Klasa bonitacyjna gleby	Szacunkowe określenie możliwości produkcyjnych danej gleby opisane na umownej skali bonitacji gleby. W polskim systemie bonitacji gleb wyróżnia się 8 klas gleb gruntów ornych (I, II, IIIa, IIIb, IVa, IVb, V, VI) i 6 klas gleb użytków zielonych (I, II, III, IV, V, VI).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
6	Kompleksy przydatności rolniczej	Gleby o różnym położeniu klimatycznym i geomorfologicznym, które przejawiają podobne właściwości rolnicze i mogą być użytkowane w podobny sposób. Z kompleksami przydatności rolniczej wiąże się odpowiedni dobór roślin uprawnych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
7	Kultywator	Narzędzie rolnicze służące do spulchniania gleby oraz do niszczenia chwastów.	https://sjp.pwn.pl/slovniki/kultywator.html [dostęp: 10.07.2018]
8	Plodozmian	System gospodarki rolnej polegający na uprawie roślin w określonym następstwie na danym obszarze, powtarzany co kilka lat.	https://www.ekologia.pl/wiedza/slovniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/plodozmian [dostęp: 10.07.2018]

9	Płody rolne	Naturalny biologicznie produkt przyrody ożywionej, mający swe źródło witalne w glebie, skąd czerpie zasoby potrzebne do rozwoju organizmu. Płodami rolnymi wykorzystywanymi przez człowieka mogą być: korzenie, bulwy, kłącza, łodygi, kwiatostany, owoce, ziarno.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://pl.glosbe.com/pl/pl/p%C5%82ody%20rolne [dostęp: 10.07.2018]
10	Pole rolne	Teren rolniczy przeznaczony pod uprawę roślin, zwykle jednego gatunku, np. żyta.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
11	Rośliny okopowe	Grupa roślin uprawnych, których gł. częścią użytkową są podziemne bulwy lub korzenie.	https://sjp.pwn.pl/slowniki/ro%C5%9Bliny%20okopowe.html [dostęp: 10.07.2018]
12	Sieczkarnia	Maszyna rolnicza służąca do cięcia słomy, siana i roślin pastewnych na sieczkę.	https://sjp.pwn.pl/szukaj/sieczkarnia.html [dostęp: 10.07.2018]
13	Uprawa roślin	W niniejszym opracowaniu rozumiana jest jako: przygotowanie gleby pod zasiew lub sadzenie roślin oraz cykl zabiegów rolniczych poczynsz od zasiewu lub zasadzenia rośliny do momentu zbioru płodów rolnych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/slowniki/uprawa.html [dostęp: 10.07.2018]
14	Zmianowanie	Naprzemienna uprawa różnych roślin w celu stworzenia najlepszych warunków do wzrostu i rozwoju.	https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/zmianowanie [dostęp: 10.07.2018]

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.